

Stanje Svjetskog Stanovništva u 2013.

Majčinstvo u djetinjstvu: suočavanje s izazovom maloljetničkih trudnoća

Svakoga dana u zemljama u razvoju porodi se 20.000 djevojčica mlađih od 18 godina. Devet od deset takvih poroda odvija se u braku ili zajednici.

Djevojčice mlađe od 15 godina čine dva (2) od ukupno 7,3 miliona novih maloljetnih majki; ukoliko se trenutni trend nastavi, broj djevojčica koje rađaju prije navršene petnaeste godine do 2030. će porasti na tri (3) miliona.

Stanje svjetskog stanovništva u 2013., koji je objavio UNFPA, Populacijski fond Ujedinjenih nacija ističe glavne izazove, ističe glavne izazove koje postavljaju maloljetničke trudnoće te ozbiljne posljedice istih po obrazovanje i zdravlje djevojčica te mogućnosti dugoročnog zapošljavanja. Izvještaj također pokazuje što se može učiniti kako bi se ovaj trend zaustavio i kako bi se zaštitila ljudska prava i dobrostanje djevojčica.

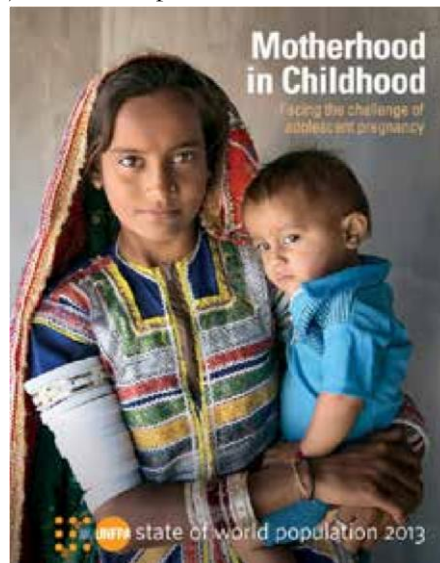
U svakoj od svjetskih regija su osiromašene, loše obrazovane i djevojčice iz ruralnih krajeva imaju veće izgleda da će ostati trudne od onih bogatijih, obrazovanijih i onih koji žive u urbanijim područjima. Djevojčice koje pripadaju nacionalnim (etničkim) manjinama ili marginalizirane grupe te one koje imaju ograničen ili pak nikakav pristup seksualnom i reproduktivnom zdravlju su također u većem riziku.

Trudnoća ima velike posljedice po zdravlje djevojčica, kaže se u izvještaju, s obzirom da je izvjesnije da će do zdravstvenih problema doći ukoliko one trudne ostanu prerano nakon što dosegnu doba puberteta. Godišnje od uzroka povezanih s trudnoćom i porodom u zemljama u razvoju umre oko 70.000 adolescentkinja. Adolescentkinje koje ostaju trudne uglavnom dolaze iz siromašnijih porodica i često su neishranjene.

Izvještaj pokazuje da djevojčice koje duže nastave pohađati školu imaju manje izgleda da će ostati trudne. Obrazovanje djevojčice priprema za buduće poslove i osiguravanje sredstava za izdržavanje te im daje više mogućnosti da odlučuju po pitanjima koja se tiču njihovih vlastitih života. Obrazovanje smanjuje i vjerovatnoću stupanja u dječje brakove te odgađa trudnoću i rađanje, što u konačnici dovodi do boljih zdravstvenih ishoda vezanih za trudnoću i porod.

Izvještaj koristi višeslojni ekološki okvir koji pokazuje da do maloljetničkih trudnoća ne dolazi u vakuumu. One su posljedica kombinacije faktora koji uključuju siromaštvo, prihvatljivost dječjih brakova u porodici i zajednici te neadekvatnih nastojanja da se djevojčice zadrže u školama kako bi nastavile svoje obrazovanje. Takve trudnoće, k tome, a posebno ako se dešavaju djevojčicama mlađim od petnaest godina, nisu rezultat svjesnog, namjernog izbora već više odsustva mogućnosti izbora te okolnosti koje su izvan kontrole ovih djevojčica. Rane trudnoće odražavaju bespomoćnost, siromaštvo i pritiske koji dolaze od partnera, vršnjaka, porodica i zajednica, a u daleko prevelikom broju rezultat su seksualnog nasilja ili prisile.

Djevojčice mlađe od 15 godina su posebno ranjive u tom smislu. Nije učinjeno dovoljno kako bi se shvatili posebni i zastrašujući izazovi koji se na njih odnose te kako i se na iste odgovorilo, navodi se u izvještaju. Nastojanja koja se ulažu kako bi se spriječile trudnoće među djevojčicama starijim od 15 godina ili pružila podrška starijim adolescentkinjama koje ostanu trudne ili se porode nisu možda najprimjerenije ili relevantne za

mlađe adolescentkinje. Ovoj, posebno ranjivoj i ugroženoj skupini potrebni su pristupi strateški usmjereni na posebnu, jedinstvenu situaciju u kojoj se one nalaze.

Maloljetničke trudnoće su istovremeno i uzrok i posljedica kršenja prava. Trudnoće ugrožavaju mogućnost djevojčica da ostvare svoje pravo na obrazovanje, zdravlje i samostalnost. Obrnuto pak, ukoliko djevojčice nisu u mogućnosti ostvarivati osnovna prava, pod većim su rizikom od toga da će ostati trudne. Svakoga dana, za skoro 200 adolescentkinja, rana trudnoća rezultira krajnjim kršenjem prava: smrću.

Prema Konvenciji o pravima djeteta, svaka osoba mlađa od 18 godina smatra se djetetom. Djeci se garantira posebna zaštita koju zahtijeva njihova dob. Poštivanje i pridržavanje takve zaštite može pomoći u eliminiranju brojnih uslova koji doprinose pojavi maloljetničkih trudnoća i ublažavanju posljedica istih po djevojčice, njenu porodicu (domaćinstvo) i njenu zajednicu i može pomoći da se prekine začarani krug kršenja prava, nejednakosti, isključenosti i maloljetničkih trudnoća.

U izvještaju se napominje da su neke vlade i zajednice uspjele smanjiti maloljetnički fertilitet kroz mjere osmišljene za postizanje drugih ciljeva poput onih da se djevojčice zadržavaju u školama kako bi nastavile obrazovanje, kako bi se spriječile infekcije HIV-om, zaustavila praksa dječjih brakova, izgradio humani kapital djevojčica, djevojčice osnažile u smislu mogućnosti donošenja odluka o vlastitim životima i osiguralo ostvarivanje njihovih osnovnih ljudskih prava.

Brojne zemlje su preduzele mjere koje su bile konkretno usmjerene na prevenciju maloljetničkih trudnoća te, u određenim slučajevima, na podršku djevojčicama koje ostanu trudne. Mnoge pak od ovih mjera primarno su bile usmjerene na promjenu ponašanja

samih djevojčica, bez da su se rješavali problemi koji iza ove pojave stoje, uključujući rodnu neravnopravnost, siromaštvo, seksualno nasilje i prisilu, dječje brakove, pritisak društva te negativne stavove i stereotipe spram adolescentkinja. U strategijama je često zanemarivana uloga koju u rješavanju problema i prevenciji maloljetničkih trudnoća mogu imati dječaci i muškarci.

Izvještaj *Stanje svjetskog stanovništva u 2013.* poziva na promjenu – od intervencija usmjerenih na djevojčice ka široko zasnovanim pristupima kojima se izgrađuje njihov humani kapital i pomaže im se da donose odluke o vlastitim životima uključujući i one koje se tiču seksualnog i reproduktivnog zdravlja te im se nude stvarne mogućnosti kako majčinstvo ne bi bilo smatrano njihovom jedinom perspektivom. Ovakav pak novi pristup mora biti usmjeren na okolnosti, uslove, norme, vrijednosti i strukturne sile koje s jedne strane održavaju praksu maloljetničkih trudnoća, a s druge strane trudne djevojčice izoliraju i marginaliziraju. Djevojčice moraju imati pristupa kako uslugama iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja, tako i informacijama. Potrebno je osloboditi ih od ekonomskih i društvenih pritisaka koji često rezultiraju trudnoćama, kao i od siromaštva, lošeg zdravstvenog stanja i nerealiziranog humanog potencijala koji s ovom pojavom dolaze.

Za rješavanje pitanja neplaniranih (nenamjeranih) trudnoća potreban je holističan pristup. S obzirom na to da su izazovi veliki i složeni, niti jedan sektor ili organizacije se s njima ne može suočiti sama za sebe. Samo djelovanjem u partnerstvu, među sektorima i u saradnji sa samim adolescentkinjama mogu se ukloniti ograničenja odnosno prepreke njihovom napretku.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte

UNFPA, Populacijski fond Ujedinjenih nacija
Sektor za informiranje i vanjske odnose
Odsjek za medije i komunikacije na adresu:
605 Third Avenue
6th Floor
New York, NY 10158
Tel. +1-212 297-4992
E-mail: kollodge@unfpa.org

Cijeli izvještaj na arapskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom, skupa sa pričama, video priložima, fotografijama i drugim izvorima namijenjenim novinarima dostupan je online na: www.unfpa.org.